

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ БЮДЖЕТНОЇ СФЕРИ

Одеський національний економічний університет

Анотація: Досліджуються проблеми фінансування оплати праці працівників, що працюють в бюджетних установах на прикладі установ охорони здоров'я та закладів освіти.

Ключові слова: заробітна плата; бюджетна сфера; фінансування; оплата праці.

PROBLEMS OF FINANCING THE SALARIES OF PUBLIC SECTOR EMPLOYEES

Abstract: The problems of financing the salaries of employees working in public institutions are studied on the example of health care institutions and educational institutions.

Keywords: salary; budget sphere; financing; pay.

Реальна заробітна плата працівників бюджетної сфери має бути достойною. У своєму новорічному привітанні Президент України звітував про підвищення заробітної плати лікарів удвічі та пообіцяв, що влада працюватиме над збільшенням оплати праці освітян.

Реальність показує іншу картину. Працівники медичних закладів почали скаржитися, що керівники примусово намагаються перевести їх на неповну ставку, при цьому залишаючи працювати повний робочий день. Тому Міністерство охорони здоров'я ініціюватиме проведення Державною аудиторською службою України перевірки кожної медичної установи, яка у своїх звітах показує неспроможність виплатити нову базову заробітну плату. Крім того, керівництво Міністерства стверджує, що держава готова дофінансувати лікарні, які неспроможні виплачувати медпрацівникам підвищену заробітну плату за окремим пакетом НСЗУ.

Щодо освітян, Міністерством освіти і науки спільно із Міністерством фінансів розглядаються можливі варіанти забезпечення оплати їхньої праці у розмірі не менше 15 тисяч грн. на місяць з 1 вересня 2022 року.

Державним бюджетом України на 2022 рік передбачено зростання, порівняно із 2021 роком, заробітних плат вчителів, як і інших працівників бюджетної сфери, на 8,4 % у зв'язку із збільшенням розміру посадового окладу працівника 1 тарифного розряду за Єдиною тарифною сіткою. Так, підвищення посадових окладів працівників відбулося вже з 1 грудня 2021 року при розмірі посадового окладу працівника 1 тарифного розряду - 2893 грн. Подальше підвищення заплановано Державним бюджетом України з 1 жовтня 2022 року на 3,1 %.

Реально державна влада не забезпечує всі заклади освіти необхідним обсягом бюджетних ресурсів. Особливо страждають заклади вищої освіти. Їхні науково-педагогічні працівники, окрім посадового окладу, надбавки за вислугу років та престижність праці, мають отримувати доплати за науковий ступінь та вчене звання.

Відповідно до положень пункту 2 статті 59 Закон України «Про вищу освіту» щодо гарантій науково-педагогічним, науковим, педагогічним та іншим працівникам закладів вищої освіти встановлено, що науково-педагогічним, науковим і педагогічним працівникам закладів вищої освіти встановлюються доплати за науковий ступінь доктора філософії та доктора наук у розмірах відповідно 15 та 25 % посадового окладу, а також за вчене звання доцента і старшого дослідника - 25 % посадового окладу, професора - 33 % посадового окладу [1].

Заклад вищої освіти може встановити більший розмір доплат за рахунок власних надходжень.

Отже, розміри доплат за науковий ступінь та вчене звання науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти чітко встановлені у фіксованому розмірі законодавством, гарантуються державою та не можуть бути скорочені рішенням керівника закладу вищої освіти.

Проте вже є випадки, коли керівництво вищого навчального закладу скорочує ці доплати, хибно трактуючи положення підпункту 3, пункту 4 наказу Міністерства освіти і науки України від

26.09.2005 № 557, за яким працівник, який має вчене звання професора, отримує граничний розмір доплати в розмірі 33% посадового окладу, а якщо доцента, старшого наукового співробітника, старшого дослідника доплата встановлюється у граничному розмірі 25% посадового окладу (ставки заробітної плати). Якщо працівник має науковий ступінь доктора наук – доплата встановлюється у граничному розмірі 25% посадового окладу (ставки заробітної плати), а якщо кандидата наук чи доктора філософії – у граничному розмірі 15% посадового окладу (ставки заробітної плати) [2].

«Граничний обсяг» доплат керівники вищих навчальних закладів невірно розуміють не як гарантію для працівників, а як максимально можливий їхній розмір, що можна скорочувати.

Пунктом 3 статті 59 Закон України «Про вищу освіту» дійсно надано право керівнику закладу вищої освіти визначати порядок, встановлювати розміри доплат, надбавок, премій, матеріальної допомоги та заохочення педагогічних, науково-педагогічних, наукових та інших працівників закладів вищої освіти, але відповідно до законодавства, статуту та колективного договору.

Отже, приймаючи до уваги п. 2 статті 59 Закон України «Про вищу освіту», який містить імперативну норму щодо розміру доплат за науковий ступінь та вчене звання – 15%, 25%, 33% відповідно, розмір цих доплат може бути змінений керівником закладу вищої освіти лише у бік збільшення, якщо це передбачено статутом, колективним договором.

Почастішали і випадки масової відправки працівників вишів і у відпустки за свій рахунок.

Підсумовуючи зазначимо, що державна влада в особі працівників профільних міністерств та департаментів, а також керівники закладів бюджетної сфери умовах необхідної оптимізації бюджетних витрат та прагнучи до збереження трудового колективу в умовах недостатнього бюджетного фінансування (або скорочення бюджетного фінансування) мають запроваджувати антикризові економічні заходи виключно відповідно до вимог діючого законодавства, без порушень державних норм та гарантій їхніх працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014р. № 1556-VII.
2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005р. № 557 «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ».

Волохова Ірина Семенівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, Одеський національний економічний університет, м.Одеса, e-mail: volokhovais@ukr.net

Volokhova Iryna Semenivna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Odessa National University of Economics, Odessa, e-mail: volokhovais@ukr.net